

Handleiding

Bijeenkomst 1 – Het schoolstelsel in Nederland

Vorbereiding

Rondom de overstap van po naar vo komt vaak de vraag op welke onderwijsrichtingen er in Nederland zijn en wat die richtingen betekenen voor de rest van de (school)loopbaan van het kind. Doordat de meeste onderwijsrichtingen worden uitgedrukt in afkortingen, is moeilijk af te leiden wat een onderwijsrichting precies inhoudt.

Doelen

Het doel van deze bijeenkomst is dat deelnemers het Nederlandse onderwijssysteem leren kennen. Dat betekent dat ze verschillende onderwijstypen en de bijbehorende afkortingen leren kennen en de doorstroommogelijkheden. Daarnaast leren ze ook welke middelbare scholen er in de buurt zijn en welke niveaus daar worden gegeven.

Doelen voor bijeenkomst 1 – Het schoolstelsel in Nederland		
Kennis	Taal	Houding
- Ik ken de typen onderwijs in Nederland. - Ik begrijp wat de belangrijkste verschillen zijn tussen praktijk-onderwijs, vmbo, havo, vwo. - Ik ken de middelbare scholen in de buurt.	- Ik ken de verschillende schooltypen in Nederland. - Ik ken de woorden die bij de schooltypen horen.	- Ik denk na over het onderwijs dat bij mijn kind past. - Ik weet naar welke school mijn kind wil

Doelwoorden

Bekijk de Woordenlijst van Hoofdstuk 1 in Praten op School. Daar vind je ook uitleg en voorbeeldzinnen van belangrijke woorden. Onderstaande woorden zijn van belang om de basis rondom het (voorlopig) schooladvies en de doorstroomtoets te kunnen begrijpen.

Het vmbo	Het praktijkonderwijs	De universiteit
De havo	Het mbo	Het niveau
Het vwo	Het hbo	Het beroep

Hoe bereid je je voor?

Voor deze bijeenkomst is het belangrijk dat je kennis hebt van het Nederlandse onderwijssysteem en van de middelbare scholen in de omgeving.

Kennis van het Nederlandse onderwijssysteem

- <https://www.nuffic.nl/onderwijssystemen/nederland>
- <https://utrechtleert.nl/het-nederlandse-onderwijssysteem/>
- <https://wij-leren.nl/niveauverschillen-havo-vwo-lln-kennisreproductie.php>
- <https://www.devogids.nl/>
- <https://www.studiekeuzelab.nl/ontdek/hbo-wo-dit-zijn-de-verschillen#:~:text=Het%20verschil%20in%20hbo%20en%20wo%20zit%20vooral,je%20op%20bij%20een%20hbo-studie%20de%20kennis%20toepast.>

Kennis van scholen in de buurt

Zoek op welke niveaus daar worden aangeboden.

Lees je eventueel alvast in het proces van schoolkeuze in jouw gemeente.

Welke materialen heb je nodig?

Materialen De Volgende Stap

- BK1 – PowerPoint: Het schoolsysteem in Nederland.
- BK1 – Draaiboek: Het schoolsysteem in Nederland.
- BK1 – Knipblad: Scholen in de buurt.
- BK1 – Knipblad: Stellingen 'Hoe denk je over de school in Nederland?'.
- BK1 – Knipblad: Casussen 'Hoe wordt Maia advocaat?'.

Materialen Praten op School

- Praten op School – Woordenlijst Hoofdstuk 1 voor alle deelnemers.
- Praten op School – Praktijkopdracht Hoofdstuk 1 voor alle deelnemers.
- Evt. licenties Praten op School.

Eigen materialen

- Laptop en beamer of smartboard.
- Naamkaartjes.
- Pennen, stiften.
- Evt. flap-over of papier.
- Evt. Authentieke materialen (folders, schoolgidsen, websites van scholen).
- Evt. aanvullende materialen voor de werkvormen die je kiest.

Werkvormen kiezen en materialen aanpassen

De materialen van De Volgende Stap bieden handvatten voor verschillende soorten groepen en zijn aanpasbaar naar de lokale context. Draaiboeken en PowerPoints kun je dus naar eigen inzicht aanpassen. Ook worden voor de activiteiten soms meerdere opties voor werkvormen aangeboden. Maak daar in een keuze, o.a. op basis van de kennis die je hebt over de groep. Maak voor de werkvorm 'Hoe wordt Maia advocaat?' ook een keuze in welke casus(sen) je wil bespreken tijdens de bijeenkomst.

Uitvoeren van de les

Na de voorbereiding ga je de bijeenkomst uitvoeren. Behandel de volgende onderwerpen.

Welkom en uitleg bijeenkomsten [dia 1 – 4]

- Jezelf voorstellen.
- Waarom deze bijeenkomsten?
- Doelen.
- Data en onderwerpen.
- Programma.

Kennismaken [dia 5]

Vraag iedereen diens naam op een naambordje te schrijven, zodat iedereen elkaar bij naam kan noemen. Maak vervolgens beter kennis met de groep door bijvoorbeeld een van deze werkvormen uit te voeren. Het gaat er niet alleen om dat jij de groep kent, maar dat zij ook elkaar leren kennen.

Werkvorm – Hand omtrekken

Geef elke deelnemer een vel papier en verdeel stiften over de groep. Laat iedereen hun hand omtrekken en in het midden diens naam schrijven. Vraag de groep om per vinger iets over zichzelf opschrijven. Idealiter kies je voor onderwerpen die van belang zijn voor deze serie bijeenkomsten. Voorbeelden hiervan zijn:

- Duim: Waar ben je goed in?
- Wijsvinger: Hoe ziet je gezin eruit?
- Middelvinger: Wat vind je moeilijk? Of: Wat wil je nog leren?
- Ringvinger: Waar houd je van?
- Pink: Welke taal of talen spreek je thuis?

Kies er eventueel nog voor om ouders onderling te laten uitwisselen over hun 'handen' en elkaar daarna te laten voorstellen aan de groep. Als daar geen tijd voor is, laat iedereen dan iets over zichzelf vertellen.

Werkvorm – Over de streep

Trek een (denkbeeldige) lijn door het lokaal. Laat iedereen aan één kant van het lokaal staan. Noem steeds een stelling of vraag. Als die stelling past bij iemand, mag diegene over de streep lopen. Bijvoorbeeld: Loop naar voren als je...

- meer dan één kind hebt.
- kinderen hebt die al op de middelbare school zitten.
- thuis een andere taal dan Nederlands spreekt.
- thuis ook Nederlands spreekt.
- zelf de middelbare school leuk vond.
- al veel weet over de middelbare school in Nederland.
- Etc.

Kies maximaal 5 stellingen (of bedenk ze zelf) en ga ook steeds in gesprek. Waarom is iemand de streep overgestoken? Welke talen spreekt diegene dan? Wat zijn de ervaringen van oudere kinderen op de middelbare school? Laat iedereen minimaal één of twee dingen over zichzelf vertellen.

Werkvorm - Sleutelbos

Vraag iedereen zijn of haar sleutelbos tevoorschijn te halen en aan de hand van de sleutels aan de bos iets te vertellen over zichzelf. Bijvoorbeeld:

- Dit is de sleutel van mijn voordeur. Ik woon in een appartement op de 6e verdieping met mijn gezin. Bij mij thuis wonen ...
- Dit is de sleutel van mijn fiets. Ik fiets graag en doe alles op de fiets: boodschappen, naar mijn familie ...
- Dit is een sleutelhanger in de vorm van een dier. Die heb ik gekregen. Of: die komt uit mijn land.

Wat weet je over de middelbare school? [dia 6]

Voordat je deelnemers nieuwe kennis en woorden aanbiedt, is het van belang om de voorkennis te activeren. Welke niveaus kennen ze al? Welke schooltypen kennen ze? Welke woorden? Hoe denken ze daarover? Naast het activeren van voorkennis bij deelnemers, kom je als begeleider ook te weten wat deelnemers al wel en niet weten. Kies één van de volgende twee werkvormen:

Werkvorm – Woordweb

Schrijf het woord 'middelbare school' in het middel van een (smart)bord of een vel papier. Vraag aan de groep wat zij al weten over de middelbare school en schrijf alles wat er uit de groep komt in een woordweb op.

Wil je het niet klassikaal doen? Maak dan twee- of drietallen en geef elk groepje een vel papier.

Deelnemers kunnen dan hun eigen woorden opschrijven. Laat daarna iedereen plenair terugkoppelen en maak een gezamenlijke woordweb.

Werkvorm – Denken, delen, uitwisselen

Laat de deelnemers individueel ongeveer een minuut nadenken over wat zij al weten over de middelbare school en eventueel noteren. Vervolgens vraag je de deelnemers in tweetallen praten over wat zij al weten over het onderwerp. Als laatste laat je alle tweetallen plenair terugkoppelen wat zij samen al weten.

Het schoolsysteem in Nederland [dia 7 – 34]

Over het algemeen is er veel verwarring rondom de Nederlandse schoolniveaus. Er zijn meer niveaus dan in de meeste andere landen en daarnaast worden de niveaus aangeduid met afkortingen die niets weggeven over de inhoud. Je biedt niet alleen nieuwe woorden, maar ook nieuwe concepten aan. Loop de verschillende niveaus langs aan de hand van de slides en laat ook zien hoe de niveaus met elkaar samenhangen. Stip in je uitleg in ieder geval de volgende elementen aan.

- Uitleg over leeftijd en duur basisschool.
- Uitleg over verschillende mogelijkheden na basisschool.
- Uitleg over verschillende schooltypen.
- Uitleg over het perspectief op vervolgonderwijs.
- Uitleg over beroepsperspectief.

Wanneer je nieuwe kennis of woorden aanbiedt, is het van belang om die op te volgen met een verwerkingsopdracht. In de PowerPoint staan twee werkvormen die beiden uitgevoerd kunnen worden. Er zijn dus geen geprinte materialen nodig.

Werkvorm – Quiz: Weet jij het? [dia 19 – 24]

In de PowerPoint vind je 6 slides, met op elke slide een quizvraag. Doe dat met de groep of laat deelnemers in tweetallen over het antwoord praten en bespreek de juiste antwoorden plenair.

Werkvorm – ‘Hoe wordt Maia advocaat’ [dia 26 – 34]

In de PowerPoint staan tien casussen over het schooladvies en over beroepen. Er is ook een knipblad: Casussen ‘Hoe wordt Maia advocaat?’. Werk je klassikaal? Gebruik dan de PowerPoint.

Laat je deelnemers in groepjes werken? Deel de casussen dan op papier uit.

Wat moet Maia doen om advocaat te worden? Welke weg moet ze dan bewandelen? Kan Anna kok worden met havo-advies? Als ouders zelf concreet voor ogen hebben wat hun kind wil doen kun je er ook voor kiezen om de casus van de ouder te bespreken. Let op: vaak zijn er verschillende manieren om van A naar B te komen. Het doel van de werkvorm is dat deelnemers begrijpen dat er veel flexibiliteit zit in het schoolsysteem.

Er zijn veel vragen en casussen. Je kunt een keuze maken in vragen en de casussen. Als het erg lastig is en lang duurt of als je merkt dat de deelnemers het wel begrijpen, kun je verder.

Scholen in de buurt [dia 36 – 37]

Nu deelnemers meer weten over het geheel van het Nederlandse schoolsysteem is het nuttig om te kijken welke schooltypen er in de buurt zijn. In bijeenkomst 3 gaat het nog uitgebreider over de scholen in de buurt. Deze opdracht is erop gericht op de kennis over het schoolsysteem concreter te maken. Let op: deze opdracht vraagt een eigen invulling van de bijbehorende PowerPointsides en van het knipblad ‘Scholen in de buurt’.

Begin met een groepsgesprek over welke scholen in de buurt of in de woonplaats mensen al kennen en wat ze daarover weten. Eventueel kun je wat dia’s van verschillende scholen voorbereiden en laten zien.

Daarna bekijkt de groep welke schooltypen op welke school worden aangeboden.

Werkvorm – Scholen in de buurt

Knip alle kaartjes van het knipblad ‘Scholen in de buurt’ los en hussel ze door elkaar. Laat deelnemers steeds een kaartje van een school pakken en daarbij het juiste schooltype en de omschrijving van het schooltype kiezen. Als ze het niet uit het hoofd weten, dan kunnen ze eventueel hun telefoon gebruiken om het op internet te zoeken.

Wat past bij jouw kind? [dia 38 - 39]

Soms hebben ouders en school een ander beeld van het best passende schoolniveau voor een kind. Het is goed als ouders weten welk niveau bij hun kind past, bijvoorbeeld door na te gaan wat ze weten over de schoolontwikkeling van het kind en wat ze weten over hoe het kind erover denkt. Door met elkaar in gesprek te gaan hierover, zullen ze zien dat elk kind eigen talenten heeft en een ander niveau het beste past. Leg uit dat het doel van deze activiteit is om zeker te weten dat ouder, kind en school hetzelfde denken over de niveaus.

Werkvorm – In gesprek

Deelnemers gaan met elkaar in gesprek over twee facetten rondom het schoolniveau.

- Hoe leert het kind?
- Welk niveau past bij het kind?

Organiseer twee gespreksrondes, waarbij je in elke ronde één van de onderwerpen laat behandelen. Je kunt de gespreksrondes op verschillende manieren organiseren:

Optie 1: Verdeel de deelnemers in twee- of drietallen. Laat de slide met de volgende vragen zien en laat ouders met elkaar in gesprek gaan. Maak nieuwe groepjes voor de tweede ronde.

Optie 2: Maak tweetallen en laat de deelnemers 'speeddaten'. Laat deelnemers de vragen van één slide per 'date' beantwoorden en wissel door.

Optie 3: De binnenkring-buitenkring werkvorm. Maak een binnenkring waarbij iedereen naar buiten kijkt en een buitenkring waarbij iedereen naar binnen kijkt.

Eventueel kun je na afloop de belangrijkste inzichten uit de groep plenair verzamelen en centraal noteren.

Stellingen [dia 40 – 52]

Hoe kijken de deelnemers aan tegen het Nederlandse schoolstelsel? Dit is een plenaire activiteit, waarbij je een aantal stellingen met elkaar bespreekt. Kies een paar (of alle) van de onderstaande stellingen om in de groep te bespreken.

- Ik wil dat mijn kind doet wat hij leuk vindt op school.
- Ik wil dat mijn kind later veel geld verdient.
- Ik wil dat mijn kind hoge cijfers haalt.
- Ik vind 12 jaar te jong om een school te kiezen.
- Ik weet waar mijn kind later wil werken.
- Ik weet beter wat goed is voor mijn kind dan mijn kind zelf.
- Ik weet beter wat goed is voor mijn kind dan de school.
- Ik praat samen met mijn kind over mijn werk.
- De school weet welk niveau bij mijn kind past.
- Ik wil dat mijn kind later hetzelfde werk kiest als ik of mijn partner.
- Het maakt mij niet uit welk niveau mijn kind doet.
- Ik vind dat mijn kind hard moet werken voor school. Stress hoort daarbij.

De stellingen staan zowel op de slides als op een knipblad. Wil je de stellingen plenair behandelen? Gebruik dan de slides, in combinatie met de volgende werkvorm. Liever in groepjes? Knip dan strookjes van de stellingen op het knipblad: Stellingen 'Hoe denk je over school in Nederland?'.

Werkvorm – Stoplicht

Geef elke deelnemer een groen, een geel en een rood kaartje. Vraag bij elke stelling iedereen één van de kaartjes op te steken.

- groen = eens
- geel = een beetje eens of ik weet het niet
- rood = niet eens

Vraag bij elke stellingen aan een paar deelnemers waarom ze dat kaartje omhoog houden en begin een groepsgeprek. Zorg ervoor dat iedereen een keer aan bod komt.

Heb je geen gekleurde kaartjes bij de hand? Overweeg dan om het op dezelfde manier aan te pakken als de werkvorm 'Over de streep' of om deelnemers te laten staan als ze het eens zijn en te laten zitten als dat niet zo is.

Terugkijken [dia 53-54]

Reflecteren op wat er geleerd is, is een belangrijk onderdeel van een leeractiviteit. Deelnemers in eigen woorden laten terug vertellen waar de bijeenkomst over ging en wat voor hen nieuw was, helpt om geleerde te laten beklijven. Reflectie kan op verschillende manieren.

Werkvorm – Stoplicht

Hebben deelnemers de gekleurde kaartjes nog? Vraag dan plenair bijvoorbeeld de volgende zaken:

- Vond je het interessant?
- Heb je iets nieuws geleerd?
- Heb je nog een vraag?

En vraag dan om enkele of alle deelnemers kort te laten toelichten waarom er een groen, geel of rood kaartje omhoog gehouden wordt.

Werkvorm – Denken – delen – uitwisselen

Laat deelnemers voor zichzelf een minuutje nadenken en eventueel noteren wat ze hebben geleerd. Laat de deelnemers dat daarna in tweetallen bespreken en vraag vervolgens plenair een aantal hun inzichten te noemen. Reflectie helpt niet alleen de deelnemers zelf inzicht te bieden in het leerproces, maar geeft jou als begeleider ook handvatten voor de volgende bijeenkomsten. Wat bleef hangen? Waar zijn nog vragen over?

Thuis oefenen? [dia 55]

Willen de deelnemers thuis verder oefenen? Deel dan praktijkopdracht van Hoofdstuk 1 van Praten op school uit of wijs ze op de e-learning van Praten op School en geef zo nodig uitleg over het inloggen op Oefenen.nl. In de algemene handleiding vind je meer informatie over het programma. Geef over de beide opdrachten de volgende informatie mee.

Praktijkopdracht Praten op School: Hoofdstuk 1.

Kun je de oefeningen samen met je kind doen? Zo leer je ook meer over hoe je kind denkt over de verschillende schoolniveaus.

E-learning van Praten op School: Hoofdstuk 1.

In dit hoofdstuk herhaal je nog eens alle informatie over de schoolniveaus en leer je extra woorden. Houd de woordenlijst bij de hand.

Afsluiten [dia 56]

Sluit de bijeenkomst af.

- Herhaling dag, tijdstip, onderwerp volgende bijeenkomst.
- Eventueel benoemen dat er een gastspreker komt en deelnemers vragen om vragen voor te bereiden.

Terugkijken op de les

Het is voor jou als begeleider goed om terug te kijken op de bijeenkomst en daarop te reflecteren. Bedenk voor jezelf of schrijf op:

- Wat ging er goed?
- Wat houd je vast?
- Wat doe je de volgende keer nog een keer?
- Wat zou je de volgende keer anders doen?
- Waar ben je nog niet tevreden over?

Bespreek dit met de collega's met wie je samenwerkt of eventueel met een andere collega.

